

สิทธิมนุษยชน : สิทธิความเป็น “คน” และ “ชุมชน”

“ในรัฐธรรมนูญ มี ๒๕๔๐ กับ มี ๒๕๕๐ เหมือนกันหมด
มาตรา ๔ นอกจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ
และความสะดวกสบายที่สมควรได้รับความคุ้มครอง
ฉะนั้นมันมีในตัวที่เราต้องจับเอาไว้
โดยมาตรา ๓๐ ที่บอกว่าทุกคนต้องเสมอกันในกฎหมาย
หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกันและยังมีวรรค ๓
ว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะความแตกต่างจะกระทำไม่ได้
เช่น ความแตกต่างทางเพศ ศาสนา ความเห็นทางการเมือง
และอื่น ๆ อีก ซึ่งมาตรการที่๗ของรัฐจัดขึ้น
เพื่อให้คนใช้สิทธิเสมอกัน
จึงไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ”

สิทธิมนุษยชน : สิทธิความเป็น “คน” และ “ชุมชน”

สุนิ ไชยรส
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

เรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษ

ในการศึกษาดูงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของคณะเยาวชน ครู และผู้ปกครอง
จากโครงการส่งเสริมความรู้สำหรับเยาวชน ศึกษาเส้นทางประชาธิปไตย
โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี

สิทธิมนุษยชน : สิทธิความเป็น “คน” และ “ชุมชน”

โดย สุนี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ที่ปรึกษา จินตนา ณ ระนอง

บรรณาธิการ นภัทร รัชตะวรรณ
นรอรจณ์ สุนทรพุกก์

ถอดคำบรรยาย / เรียบเรียง

สุกัญญา เฟือกแผ้ว
ณรงค์ สงวนศักดิ์

ผู้ประสานงานต้นฉบับ นราภรณ์ สนสูง

ออกแบบปก ประพาส สาริกานนท์

จัดทำโดย

กลุ่มงานประสานงานเครือข่าย
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พิมพ์และเผยแพร่โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔๒๒ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
ตู้ ป.ณ.๔๐๐ ปณจ.รองเมือง ปทุมวัน กรุงเทพฯ
โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๒๒๑๙-๒๙๘๓
สายด่วนเพื่อร้องเรียน ๑๓๗๗
Website : www.nhrc.or.th E-mail : help@nhrc.or.th
สำนักงานใหม่ จะย้ายไปอยู่ที่
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
(ประมาณต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๒)

พิมพ์ที่

หจก. โอเดีย สแควร์
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๓๓ ๔๗๙๑

คำนำ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยเนื้อหาสาระของหนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมและเรียบเรียงจากกรรณการบรรยายพิเศษของ **คุณสุนี ไชยรส** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการศึกษาดูงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของคณะเยาวชน ครู และผู้ปกครอง จากโครงการส่งเสริมความรู้สำหรับเยาวชน ศึกษาเส้นทางประชาธิปไตย โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เนื่องจากการบรรยายพิเศษดังกล่าวได้กล่าวถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน ในเบื้องต้นที่มีเนื้อหาสาระที่เข้าใจได้ง่าย เหมาะสมกับการนำมาเรียบเรียงเป็นเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสร้างเสริมวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในเบื้องต้นทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนยังประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและเพิ่มคุณค่าของการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๗ สิงหาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

คำนำ...	จ
เปิดประเด็นสิทธิมนุษยชน	๑
สิทธิบุคคล : สิทธิความเป็นคน	๑๘
สิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีโดยเสมอภาคกัน	๑๘
สิทธิในการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี	๒๑
การได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง	๒๕
การไม่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่าง	๒๗
สิทธิชุมชน : สิทธิการตัดสินใจ	๓๑
การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการฐานทรัพยากร	๓๑
แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิทธิมนุษยชน (ถาม - ตอบ)	๓๕
อะไร ? คือ สิทธิมนุษยชน	๓๕
คนเราเกิดมาควรมีสิทธิขั้นพื้นฐานอะไร ?	๓๖
เรา (ชุมชน) มีสิทธิในการทักท้วงไหม ?	๓๘

“

ตัวเราเองก็อยากมีศักดิ์ศรีของเรา
คือขอโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง ถ้าไม่ไปทำร้ายคนอื่น
ถ้ารัฐรู้ว่าทำไม่ได้ทั้งหมดก็ทำเท่าที่ทำได้
และให้โอกาสทุกคนตัดสินใจด้วยตนเอง
ถ้ารัฐส่งเสริมและสนับสนุนมันก็จะพัฒนาบนพื้นฐาน
ที่แต่ละคนตัดสินใจเอง อันนี้เป็นเรื่องของการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี
และการมีโอกาสดังกล่าวเท่าเทียมกัน ฉะนั้นกระบวนการที่มีแนวคิด
และวิธีการต่างกัน มีการรณรงค์ได้แต่อย่าไปบังคับกัน

”

เปิดประเด็นสิทธิมนุษยชน

เป็นเรื่องที่น่าดีใจมากที่วันนี้ได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนกับพี่น้องภาคใต้ เพราะว่า ปกติแล้วช่วงหลังไม่ค่อยมีโอกาสไปภาคใต้มากนัก เนื่องจากมีกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติหลายท่านที่ไปปฏิบัติภาระหน้าที่เรื่องภาคใต้ แต่ตนเองต้องดูแลเรื่องที่ดิน ป่า และแรงงาน ปัญหาเรื่องที่ดิน ป่า แท้ที่จริงในภาคใต้ก็มีปัญหาดังกล่าวไม่น้อยเหมือนกัน แต่สถานการณ์ช่วงหลังมาอาจจะทำให้เรื่องป่า ที่ดินเข้ามาไม่มากนักเลยไม่ค่อยได้มีโอกาส ไปเยี่ยมภาคใต้มากนัก ก่อนที่จะมาเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ไปเยี่ยมที่ปัตตานี ยะลา นราธิวาสบ่อยครั้งในฐานะองค์กรเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญบ้าง องค์กรผู้หญิง อื่น ๆ บ้าง รวมทั้งในช่วงเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ปี ๒๕๓๙ - ๒๕๔๐ ที่มีโอกาสร่วมกิจกรรมในภาคใต้ หวังว่าพี่น้องระจากการเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติคงจะได้ไปเยี่ยมอีก

จะขอเล่าให้ฟังก่อน เมื่อวานนี้มีพี่น้องมาร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องพลังงานซึ่งเป็นเรื่องโรงไฟฟ้าถ่านหินทั่วประเทศ เขาใส่ชุดสีเขียวเป็นสัญลักษณ์กัน เขามาแบบคึกคักมาก ยกขบวนมาที่นี่เสร็จแล้วก็ไปที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไปร้องเรียนเรียกร้องเกี่ยวกับการที่ชุมชนจะมีสิทธิจัดการฐานทรัพยากร หลังจากนั้นก็ไปชุมนุมหน้ากระทรวงพลังงาน อันนี้ก็ตัวอย่างของสิทธิชุมชน

สถานที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความยุ่งยากมาก เราบอกต้องให้คนเข้าถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ง่ายเพราะเรื่องสิทธิเป็นเรื่องใกล้ตัวแต่ปรากฏว่าตึกของเราจอร์จก็ไม่ได้ รถบัสห้ามเข้า แล้วเวลาแรงงานมาที่นี่จะมากันจำนวนมาก เราจัดสัมมนาเรื่องแรงงานเขามีเรื่องอยากพูด อยากเล่า อยากเสนอมากมาย

ตอนนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดนี้หมดวาระแล้ว กำลังปฏิบัติหน้าที่รอชุดใหม่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แต่ว่าเขาก็จะย้ายตึกไปแล้ว เราอยากได้ตึกที่ไม่สูงนักแต่มีลานบริเวณกว้าง พี่น้องมามาก ๆ จะได้มีที่ชุมนุมรอกันได้ แต่ปรากฏว่าตึกใหม่ที่เขาให้เหมือนเดิมคือเป็นตึกสูง แล้วพี่น้องมาก็อาจเป็นเรื่องยุ่งยากลำบาก

เพราะเรื่องสิทธิเป็นเรื่องที่กระทบกับพี่น้องโดยตรง บางครั้งพี่น้องที่ติดเชื้อเอ็ดส์ยกขบวนมา
ซึ่งที่นี้จะมาด้วยความหลากหลายมาก ก็จะมีพี่น้องที่ยังไม่มีสัญชาติไทยด้วยแท้ที่จริง
เขาเป็นคนไทย เรื่องสิทธิมนุษยชนจึงกว้างขวางมาก

เพราะฉะนั้น เราถือว่าคุยกันวันนี้ในหัวข้อเรื่องสิทธิมนุษยชน แท้ที่จริงจั่วหัวว่า
เรื่องรัฐธรรมนูญก็ยังแคบไป ถ้าเราสังเกตดูอะไรคือสิทธิมนุษยชน เวลาได้ยินคำนี้
เรานึกถึงอะไร เวลาเขาพูดเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือบอกว่าจะมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ เรานึกถึงคำว่าสิทธิมนุษยชนหมายถึงอะไร ? อะไรคือสิทธิมนุษยชน ?

มีน้อง ๆ ตอบมาหลายคน โดยเราได้คำถามแล้วหนึ่งคำคือความเป็นธรรม/
ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน และอีกคำหนึ่งก็คือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
คำนี้ใหญ่มากและก็เป็นเรื่องที่คนพูดกันมาก พอพูดถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์แล้ว
ลองเจาะลึกลงไปว่าเป็นอะไร ก็คือการได้ทำอะไรในสิ่งที่เราตัดสินใจเอง ซึ่งเราได้คำว่า
ความเท่าเทียม ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรม ความบริสุทธิ์โปร่งใส
ยกตัวอย่าง อย่างน้อยเราได้สี่ห้าคำใหญ่ ๆ ซึ่งเราสามารถถอดวิญญาณเรื่องสิทธิมนุษยชน
ออกมาเป็นคำที่ใช้ง่าย ๆ ได้ แต่ว่าครอบคลุมทุกเรื่อง

ประเทศอิรักแพ้สงคราม ทหารอเมริกันกับอังกฤษจับผู้แพ้สงครามไปทรมานกรรมจนกระทั่งเป็นข่าว ตอนนั้นทหารอเมริกัน - อังกฤษถูกตรวจสอบขึ้นศาลกันมากมาย คือ โดยหลักการสิทธิมนุษยชนแล้วต่อให้เขาเป็นผู้แพ้สงคราม เขาก็ยังมีสิทธิแห่งความเป็นคนที่จะต้องได้รับการคุ้มครอง ใครจะกระทำทรมานกรรมไม่ได้

เวลาพูดถึงสิทธิมนุษยชนบางคนไม่เข้าใจก็บอกว่าพวกนี้ทำตามอย่างตะวันตก สิทธิมนุษยชนมันเป็นเรื่องของตะวันตก ซึ่งที่จริงแล้วสิทธิมนุษยชนนั้นไม่ใช่เรื่องของตะวันตก แต่มันเป็นเรื่องสากลที่ทุกประเทศควรมี เพราะว่าแม้แต่ตะวันตกอย่างประเทศอเมริกาหรืออังกฤษที่เป็นต้นแบบเรื่องสิทธิมนุษยชนก็ละเมิดสิทธิมนุษยชนได้เหมือนกัน ฉะนั้นมันไม่ใช่เรื่องของใครคนหนึ่ง แต่มันเป็นเรื่องที่เราต้องสร้างบรรทัดฐานกันทั้งโลกโลกถึงจะมีสันติภาพได้

ที่ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องตะวันตกนั้น “ไม่ใช่” แต่เป็นเรื่องที่ตะวันตกเขาเริ่มทว่าหลังจากนั้นมากขึ้นเรื่อยๆ และยุ่งยากเกินกว่าที่จะบอกว่าใครมีสิทธิมนุษยชนเหนือกว่าใคร หรือจะอ้างว่าประเทศจน ๆ กลายเป็นประเทศละเมิดสิทธิมนุษยชนมากกว่าประเทศทางตะวันตก ก็ไม่ใช่ ถ้าพูดในเชิงสิทธิมนุษยชน บางทีเขาอาจจะเจริญกว่าในบางเรื่อง

แต่ในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เราพูดถึงนี้เขาอาจจะละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างมากก็ได้ หรือคนมักจะบอกว่าผู้หญิงละเอียดอ่อน ใจดี ซึ่งเรื่องนี้ทหารอังกฤษเป็นทหารผู้หญิง ก็ไม่ได้ใจดีสักเท่าไร ก็ไปละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขังชาวอิรักเหมือนกัน เพราะฉะนั้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนไม่ได้จำแนกหญิงหรือชายหรือว่าประเทศเจริญ/ไม่เจริญ แต่เป็นเรื่องของความเข้าใจในเชิงทัศนคติและความเป็นจริงที่สังคมพูดถึง สำหรับสถานการณ์ภาคใต้กรณีความรุนแรงที่ตากใบ ที่มีผู้เสียชีวิตถึง ๗๕ คนนั้น เป็นตัวอย่างที่ดี มากกว่าต่อให้ใครคิดอะไรหรือมีเชื้อชาติ วัฒนธรรมต่างกันอย่างไร แต่ในสิทธิแห่งความเป็นคนแล้วกฎหมายต้องคุ้มครองเหมือนกัน

ที่มา :

[http://www.amnesty.or.th/
images/home/big/takbai.jpg](http://www.amnesty.or.th/images/home/big/takbai.jpg)

เพราะฉะนั้น เมื่อมีการชุมนุมไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตามจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค นั่นคือการมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและไม่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ซึ่งก็เป็นเรื่องที่สะท้อนใจพวกเราทุกคน โดยเรารู้สึกขึ้นมาปกป้องในสิทธิหรือร้องเรียนต่อการกระทำที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้น อันนี้ก็เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นไม่ว่าใครก็ตามก็ย่อมจะลุกขึ้นมาต่อสู้ความเป็นธรรมเรื่องนี้ จนกระทั่งนำไปสู่กระบวนการต่าง ๆ มากมาย อยากบอกว่าความเข้าใจต่อกรณีความรุนแรงที่ตากใบได้ทำให้สังคมโดยรวมเห็นภาพและเข้าใจความรุนแรงในภาคใต้มากขึ้น ตอนเกิดเหตุการณ์รุนแรงช่วงแรก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีการจัดงาน ๓ ศาสนา เพื่อทำบุญให้กับผู้บริสุทธิ์ทั้งหมดที่เสียชีวิต มีผู้อาวุโสในศาสนาพุทธลุกขึ้นมาพูดในเวทีว่า **“รัฐบาลพูดแต่เรื่องจะเอาเงินไปให้ทำอะไรเยอะมากในภาคใต้”** แต่ท่านก็บอกว่า **“ที่ที่ต้องการคือความเข้าใจจากคนภายนอกและไม่ต้องการเงิน”** และตอนที่เคยไปปัตตานีก่อนเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พวกผู้หญิงลุกขึ้นมาพูดว่า ไม่อยากได้เงินจากหยวที่เป็นเงินบาป แต่อยากได้ความมั่นคงในอาชีพและการอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีของตนเอง ตลอดจนถึงขอความเข้าใจ ขอการตัดสินใจเองและมีส่วนร่วมก่อนที่จะดำเนินการอะไรที่กระทบต่อวิถีชีวิตของเขาก็เพียงพอแล้ว

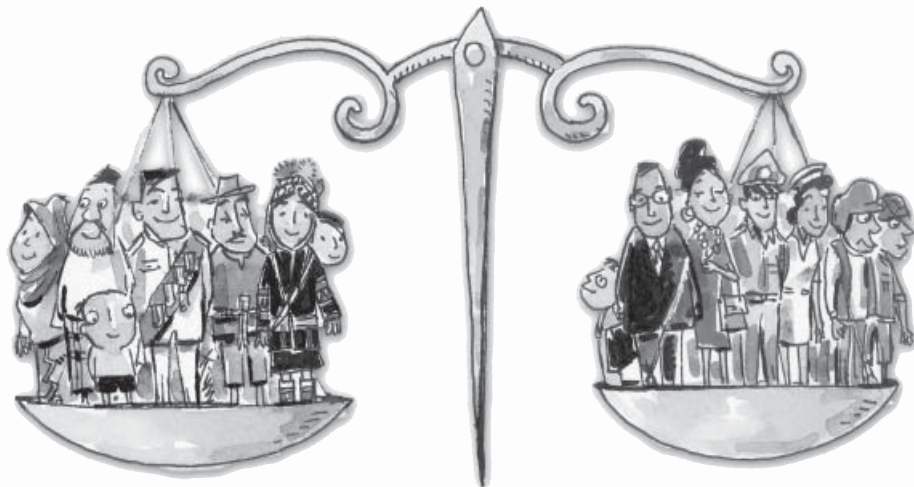
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดัน การเรียกร้อง และการต่อสู้ของประชาชนที่ต้องการให้มีกลไกอิสระมาคุ้มครอง และสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ โดยในช่วงของรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ได้มีหลายองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นมาเพื่อเป็นกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ได้แก่

- ๑) ศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่วินิจฉัยกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
- ๒) ศาลปกครอง ทำหน้าที่พิพากษาคดีเกี่ยวกับประชาชนถูกละเมิดจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐ
- ๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ทำหน้าที่สอบสวนเรื่องร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ และสุดท้าย คือ
- ๔) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำ หรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ตลอดจนทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งเสนอมาตรการแก้ไขต่อหน่วยงานต่าง ๆ จนถึงนายกรัฐมนตรี และต่อรัฐสภา

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังได้มีการนำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปเสนอคณะรัฐมนตรี แต่ไม่ค่อยได้ผลที่จะแก้ไข ทั้งเฉพาหน้าและข้อเสนอเชิงนโยบาย เพราะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจสั่งการใครให้ทำได้ ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่ค่อยฝากความหวังไว้กับตัวรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากนัก แต่ต้องพยายามทำให้เสร็จเพื่อทำความจริงให้ปรากฏ และสร้างบรรทัดฐานเชิงสิทธิมนุษยชน

เพราะประชาชนสามารถนำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปใช้เสนอต่อศาลเพื่อเป็นบรรทัดฐานได้ว่า อย่างน้อยมีรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ผ่านการตรวจสอบอย่างจริงจังมาแล้วว่า มีเจ้าหน้าที่ของรัฐทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งในระยะหลังศาลได้ยอมรับรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมากขึ้น แต่ไม่ทุกกรณี เพราะศาลมีคามเป็นอิสระและศาลตัดสินตามกฎหมาย ขณะที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใช้บรรทัดฐานเจตนารมณ์ของรัฐรัฐธรรมนูญเป็นตัวตั้ง ซึ่งกฎหมายจำนวนมากยังไม่ได้แก้ไขให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเวลาตัดสินศาลจะตัดสินตามกฎหมาย จึงทำให้ยังมีความเหลื่อมล้ำกันอยู่

มีกรณีตัวอย่างที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจตรวจสอบเรื่องเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรง ซึ่งตอนแรกมีการร้องเรียน เข้ามากรณีความรุนแรงต่อผู้ชุมนุมคัดค้านท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเลย โดย

อ้างว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่สรุปว่าหน่วยงานรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิมนุษยชนเสนอต่อนายกรัฐมนตรีให้มีมาตรการแก้ไข แต่นายกรัฐมนตรีไม่ทำ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเสนอต่อรัฐสภาให้ดำเนินการ ซึ่งผู้แทนเสียงข้างมากในรัฐสภาบอกว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจอีก

สุดท้าย รัฐสภาส่งรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปยังศาลรัฐธรรมนูญ โดยศาลรัฐธรรมนูญบอกว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาจนถึงเกือบ ๓ ปีกว่าจะพิสูจน์ออกมาให้เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐอื่นได้ ทว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องใช้เวลาตรวจสอบ โดยการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง และมีหน้าที่สำคัญคือทำความเข้าใจเป็นที่ปรากฏนกว่าคณะรัฐมนตรีจะพิจารณา

ในส่วนของเรื่องร้องเรียนที่ส่งมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นก็มีจำนวนมาก โดย ๖ ปีที่ผ่านมามีเกือบ ๔,๐๐๐ เรื่อง (สถิติถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐) ซึ่งการร้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมมาเป็นอันดับหนึ่ง สิทธิแรงงานที่ร้องเรียนเข้ามามากที่สุดคือแรงงานถูกเอารัดเอาเปรียบ รวมทั้งลูกจ้างภาครัฐก็ร้องเรียนกันเข้ามา นอกจากนี้ยังมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิที่อยู่อาศัย การถูกไล่รื้อ ถูกหาว่าบุกรุกที่เอกชน และที่หลวงเต็มไปหมด

เรื่องเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ น่าสนใจมาก ยกตัวอย่างพี่น้อง ที่อยู่ประเทศไทยมานานแต่ยังไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีสิทธิได้เรียน ถึงบางคนจะต่อสู้อจนได้เรียน แต่พอจบมาใบประกาศนียบัตรเขียนว่าสัญชาติพม่าก็หางานทำไม่ได้ เพราะเวลาไปทำงาน ก็ห้ามข้ามเขต เหมือนกับแรงงานพม่า ส่วนทางภาคใต้

จะไม่มีปัญหาเรื่องสัญชาติแบบนี้ แต่จะไปมีปัญหาสองสัญชาติคือสัญชาติไทยกับมาเลเซีย และยังมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับป่า เช่น ประกาศเขตป่าที่ดินทำกิน ที่ดินทำกินไม่มีเอกสารสิทธิบ้าง และชาวบ้านก็ต้องการรักษาป่า แต่ยังมีโครงการรัฐและนายทุนไปบุกรุกป่า ซึ่งเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับป่านี้อีกมีการร้องเรียนกันมาก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเสนอเรื่องไปยังรัฐบาลหลายรอบแล้วแต่ก็แก้ไม่ได้ เพราะรัฐบาลบอกว่าชาวบ้านไม่ใช่คนที่อยู่มาก่อนป่า ทั้ง ๆ ที่ชาวบ้านก็อยู่กันมายาวนาน นี่ก็เป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการ

การศึกษา เรื่องเยาวชนก็มีเรื่องร้องเรียนเข้ามาเหมือนกัน เช่น มีการร้องเรียนเข้ามา ว่าครูลงโทษนักเรียนด้วยการจับไปขังไว้ในกรงเหยี่ยวโดยบอกว่าเป็นมาตรการลงโทษ แต่ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก เพราะครู มีอำนาจ

ลงโทษเด็กได้แต่ไม่ควรรุนแรง เช่นนี้จึงได้ทำข้อเสนอแนะไป ปรากฏว่ามีการส่งย้ายผู้อำนวยการโรงเรียนโดยกระทรวงศึกษาธิการ แต่เรื่องกลับกลายเป็นว่ามีชาวบ้านมาอีกกลุ่มหนึ่งมาร้องเรียนว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำให้ผู้อำนวยการโรงเรียนถูกย้าย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการร้องสวนทางกันหลายกรณี เพราะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันและเป็นเรื่องทีละเยียดอ่อนมากที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องจัดการ

ในปัจจุบันเรื่องร้องเรียน ๓,๐๐๐ กว่าเรื่องที่ยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น มักจะไม่ใช้เรื่องง่าย ๆ ส่วนใหญ่ที่มาจากแต่เรื่องยาก ๆ ทั้งนี้ เพราะชาวบ้านร้องเรียนไปทุกที่แล้วไม่ได้รับการแก้ไขในเรื่องนั้นก็จะมีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หลายเรื่องผ่านมานับ ๑๐ ปีหรือหลายสิบปีก็มี และบางคนพอเรื่องมาถึงไม่ก็วันก็ถามว่า เป็นไบบ้างเมื่อไรจะเสร็จสักที

ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ยอมรับว่าทำงานกันช้าเพราะพยายามเน้นกระบวนการการไกล่เกลี่ยในกรอบของสิทธิมนุษยชนเพื่อให้ทุกฝ่ายมาคุยกันให้มากที่สุด เพราะรู้ว่ารายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังไม่มีผลบังคับให้ทำตาม แต่ว่ารัฐธรรมนูญใหม่ ปี ๒๕๕๐ นั้น ภาคประชาชนได้ร่วมผลักดันจนได้ให้อำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีก ๓ อย่าง คือ

๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อพบกฎหมายที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒) สามารถเสนอเรื่องต่อศาลปกครองเองซึ่งจะทำให้เรื่องมีน้ำหนักมากขึ้น เพราะ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะสามารถอธิบายได้ว่าเกิดปัญหาอะไรจากการ ตรวจสอบ และ

๓) มีอำนาจในการฟ้องศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหายได้ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเลือกเรื่องที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หรือชาวบ้านสู้ไม่ไหวก่อน แต่ถ้าเป็นเรื่องของรายบุคคล ส่วนใหญ่จะเสนอให้สหภาพนายความช่วยฟ้องร้อง ให้แก่ผู้เสียหาย

ซึ่งอำนาจทั้ง ๓ อย่างที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เพิ่มขึ้นนี้ ก็น่าจะเป็นเรื่องดีเพราะอาจทำให้กระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผล บังคับมีความรวดเร็วขึ้น เพราะถ้าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอในลักษณะว่า กฎหมายทั้งฉบับหรือบางมาตราก็ตามมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนจริง กฎหมายนั้นก็อาจจะถูกยกเลิกไปได้โดยไม่ต้อง แก้ไขเป็นรายกรณี หรืออาจมีกฎหมายบางฉบับ เช่น กฎหมายป่าไม้ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาว่ากฎหมายดังกล่าวขัดรัฐธรรมนูญ กฎหมายก็อาจจะยกเลิกได้ในทันทีเช่นกัน

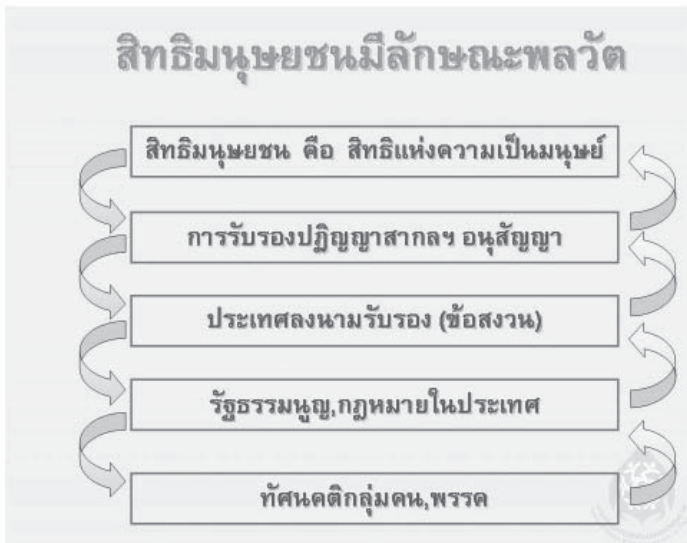

และในปัจจุบันเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่หลาย ๆ คนชอบพูดกันว่าเป็นเรื่องสิทธิที่มนุษย์ทุกคนจะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีอิสระ เสรีภาพ และมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชนได้มีการพัฒนาอย่างกว้างขวางทั่วทั้งโลก ดังนั้น นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศที่มีการเขียนถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนแล้วยังมีกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนที่หลาย ๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทยได้มีการลงนามร่วมเป็นภาคีเพื่อจะปฏิบัติตามกติกาดังกล่าว เพราะเห็นว่าสิทธิมนุษยชนคือสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ที่เป็นทั้งอุดมการณ์และความฝันที่ทุกคนทั้งโลกอยากได้ เพราะอยากให้โลกเกิดสันติสุขปราศจากสงครามและอยากให้เคารพความเป็นมนุษย์โดยทั่วกัน ซึ่งการที่ทุกคนคิดแบบนี้จึงนำไปสู่การลงนามรับรองปฏิญญาสากลและอนุสัญญาระหว่างประเทศ แล้วมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องและเป็นไปตามกติกาสากล

แต่สุดท้ายถึงแม้จะมีทั้งรัฐธรรมนูญ มีกติกาสากลที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนแล้วโลกก็ยังไม่เกิดสันติสุขได้ถ้าทัศนคติของคนไม่เปลี่ยนไป ฉะนั้นจึงต้องทำการแก้ที่ทัศนคติของคนรวมถึงพรรคการเมืองที่จะเป็นผู้บริหารจัดการประเทศให้มันนโยบายและมีทัศนคติในเชิงสิทธิมนุษยชนด้วย ดังนั้น สิทธิมนุษยชนจึงยังไม่ใช่คำตอบสุดท้ายที่จะทำให้เกิด

สันติสุขในโลกได้ เนื่องจากสิทธิมนุษยชนไม่ใช่สูตรสำเร็จสำหรับทุก ๆ เรื่อง เพราะยังมีกระบวนการมากมายและสิทธิมนุษยชนไม่มีจุดสุดท้าย ที่เขาเรียกกันว่า “พลวัต” คือไม่หยุดนิ่งและก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ไม่มีจุดสิ้นสุด ที่สุดท้ายจนกว่าโลกจะเกิดสันติสุขและสงครามจะหมดไปจากโลก

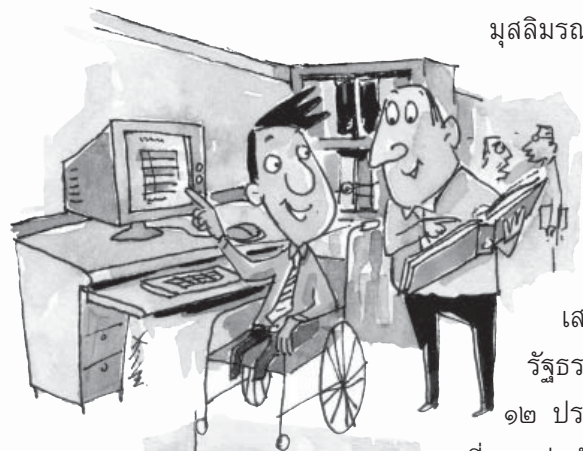

สิทธิบุคคล : สิทธิความเป็นคน

๑) สิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีโดยเสมอภาคกัน

สิทธิมนุษยชนของแต่ละคนก็จะพูดถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม ความเป็นธรรม มันเป็นแค่ตัวอย่างเท่านั้นและเขียนอธิบายกันไม่หมด ซึ่งที่จริงก็คือสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีและได้รับเท่าเทียมกับคนอื่น โดยสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นคนเรามีมาแต่เกิดและไม่มีไม่ได้ อีกทั้งเป็นสิ่งที่รัฐหรือสังคมควรจะต้องจัดให้ทุกคนมีโดยเสมอภาคกันคือต้องประกันว่าเกิดมาแล้วจะได้กินอะไร มีชีวิตอยู่อย่างไร มีที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และมีเสื้อผ้าใส่ นี่คือสิทธิขั้นพื้นฐาน

แต่ที่จริงแล้วมันมีมากกว่านั้นถ้าขอยย่อยลงไป อย่างเครื่องแต่งกายหรือเครื่องนุ่งห่มก็ต้องเคารพวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละส่วนไม่ใช่มาบังคับให้แต่งกายเหมือนกันหมด เช่น ช่วงที่เป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญ (ส.ส.ร.) ปี ๒๕๔๐ มีพี่น้อง

มูลนิธิมรณรงค์และเสนอเรื่องที่เขาโดนห้าม
คลุมผ้าฮิญาบไปโรงเรียนและที่
ทำงานซึ่งทำให้คลุมผ้าฮิญาบ
ได้โดยรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐
ก็เขียนว่าห้ามมีการเลือกปฏิบัติ
เรื่องคนพิการ ทุกคนมีความ
เสมอภาคกัน ๑๑ ประการ ต่อมา
รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ก็มาเพิ่มอีกเป็น
๑๒ ประการ ซึ่งเป็นการบอกว่าเรามีสิทธิ
ที่จะแต่งตัวของเราหรือดำเนินการตาม
ความเชื่อและวัฒนธรรม

หากทว่าวันนี้ก็ยังมีเรื่องรุงรังกัน
ไม่จบ คือแม้รัฐธรรมนูญจะรับรอง แต่ก็มี
ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐบางแห่งไม่เข้าใจ
เรื่องการคลุมผ้าฮิญาบอยู่บ้างซึ่งก็ต้องต่อสู้กัน

เล็กน้อยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับระดับโรงเรียน และหน่วยราชการ ฉะนั้นสิทธิมนุษยชนมันจึงมีขึ้นพื้นฐานและขั้นที่เป็นหลักประกันบางอย่างเสริม อย่างเช่นคำว่า “ปัจจัย ๔” นั้นต้องเสริมด้วยหลักการของวัฒนธรรม การยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งก็ต้องสู้กันต่อไป เพราะว่าเป็นเรื่องทัศนคติและเสริมด้วยมาตรการพิเศษเพื่อผู้ที่ยังขาดโอกาส เช่น คนพิการ

๒) สิทธิในการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี

สิทธิในการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีที่ใครจะมาขูบตีทำร้ายเราไม่ได้ แต่ความเป็นจริงแล้วมีความซับซ้อนกว่านั้น ขอยกตัวอย่างประเทศจีนมีนโยบายห้ามมีลูกเยอะให้มีลูกได้คนเดียว โดยบอกว่าประเทศเขาคนมากแล้วรัฐจะดูแลและทำทุกอย่างกับลูกคนเดียวให้ได้ดี แต่มันเป็นการละเมิดสิทธิในการเกิดและการมีชีวิตอยู่ และสิทธิของเด็กผู้หญิง แม้แต่จะเกิดก็ไม่มีสิทธิเกิด เพราะว่าคนจีนและแม้แต่ทั่วโลกอยากได้ลูกผู้ชายมากกว่าลูกผู้หญิง เมื่อรัฐบาลกำหนดให้มีลูกคนเดียว คนจีนจึงต้องพยายามให้ได้ลูกผู้ชาย จึงทำให้มีการแอบไปทำแท้งเถื่อนเมื่อลูกที่เกิดมาเป็นผู้หญิง เพื่อที่จะรองจนกว่าจะมีลูกผู้ชาย ซึ่งนโยบายของรัฐด้วยความหวังดีบางอย่างก็อาจเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ แต่ตอนนี้ประเทศจีนเห็นถึงปัญหาดังกล่าวเลยมีการยืดหยุ่นให้ว่าอาจมีลูกได้ ๒ คน

เพราะฉะนั้น สิทธิมนุษยชนมันลึกซึ้ง ความหวังดีอย่างเดียบบางทีมันไม่พอ ซึ่งเรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น มันต้องฟังกันบนเหตุและผลพอสมควรโดยจะต้องใช้กระบวนการในการรับฟังและค่อย ๆ คุยกัน สิทธิมนุษยชนนั้นอย่าไปคิดว่าคุณมีอำนาจรัฐแล้วคุณจะทำอะไรก็ได้ มันมีบรรทัดฐานของมันอยู่

โดยเสรีภาพทางการเมืองก็เป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน ยกตัวอย่างการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็น ซึ่งสิทธิมนุษยชนนั้นจะอ้างแต่กฎหมายอย่างเดียวไม่ได้ เพราะกฎหมายก็อาจจะไม่เป็นธรรมต่อเราได้ และความเป็นจริงแล้วเราต้องทำความเข้าใจก่อนว่ากฎหมายก็ไม่ใช่ธรรมกับเราก็เยอะ เพราะฉะนั้นเสรีภาพทางการเมือง ก็คือว่าคุณมีสิทธิที่จะพูด ในความคิดเห็นของคุณขอแต่เพียงอย่างเดียวว่าอย่าไปละเมิดสิทธิของคนอื่น ถ้าไปละเมิดสิทธิคนอื่นเขาก็มีสิทธิที่จะปกป้องสิทธิของเขาเช่นกัน

เช่น การฟ้องร้องหมิ่นประมาท อันนี้เป็นการใช้มาตรการทางกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ต้องต่อสู้ให้คนที่ดำเราด้วย ให้เขามีสิทธิที่จะพูด เพราะถือว่าเป็นความคิดเห็นที่แตกต่าง นี่คือนิติมนุษยชนขั้นพื้นฐานและเสรีภาพทางการเมือง สิทธิของพวกเราทั้งหมดก็ต้องได้มาด้วยการต่อสู้

เราบอกว่าสิทธิมนุษยชนคือการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี จะเอาอะไรมาเป็นเส้นแบ่งหรือบรรทัดฐานว่าดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและไม่มีใครมาดขี่ข่มเหง อันนี้เป็นเรื่องใหญ่ ยกตัวอย่างในเมืองใหญ่ ๆ มีคนเร่ร่อนจำนวนมากและสมัยหนึ่งผู้ว่ากรุงเทพมหานครปิดสนามหลวงไล่คนเร่ร่อนออกหมด คนเร่ร่อนก็มาร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งคนเร่ร่อนก็มีคำตอบของเขาที่รับฟังได้ เขาบอกว่าคนมักจะนึกว่าคนเร่ร่อนเป็นพวกขอทาน อาชญากรหรือผู้ร้าย เพราะหน้าตาไม่หน้าไว้วางใจและสกปรก แต่มีงานวิทยานิพนธ์ปริญญาโทของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สํารวจพบว่าคนเร่ร่อนมากกว่าครึ่งหรือ ๖๐% ขึ้นไปเป็นคนที่มีงานทำ และงานของเขาก็คือการรับจ้างและเก็บขยะ ซึ่งแต่ละคนก็อาจมีปัญหาเฉพาะตัว โดยเขาตัดสินใจแล้วอยากอยู่ตรงนี้และไม่ได้ไปทำร้ายใคร แต่ตัวรัฐมาใช้วิธีบังคับเขาออกจากตรงนี้ไปให้หมดแล้วพอจับไปอยู่บ้านพักหลังหนึ่ง ซึ่งถามว่ารัฐแท้จริงจะสามารถดูแลเขาได้ตลอดรอดฝั่งไหม

เพราะว่าพวกเราคนธรรมดาจริงๆก็ช่วยไม่ได้ แต่รัฐต้องช่วยด้วยวิธีการอื่น อย่าใช้วิธีการบังคับ แม้แต่คนเร่ร่อนก็ต้องอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี เขาเสนอขอแค่มีย่านพักชั่วคราวพร้อมที่จะเปิดโอกาสให้คนเร่ร่อนทั้งหมดเข้าไปอาบน้ำ หาหมอน เรียนหนังสือหรือ ฝึกอาชีพ ซึ่งเป็นการให้เขาค่อย ๆ ผ่านกระบวนการของเขาเอง แล้ววันหนึ่งเมื่อเขาตัดสินใจได้ว่า จะเลิกเร่ร่อนเขาก็จะไปหาที่อยู่ของเขาเอง นี่คือตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า**การที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี คือ การตัดสินใจด้วยตัวเองซึ่งเป็นเรื่องใหญ่มาก**

ตัวเราเองก็อยากมีศักดิ์ศรีของเรา คือขอโอกาสตัดสินใจด้วยตนเองถ้าไม่ไปทำร้ายคนอื่น ถ้ารัฐรู้ว่าทำไม่ได้ ทั้งหมดก็ทำเท่าที่ทำได้และให้โอกาสทุกคนตัดสินใจด้วยตนเอง ถ้ารัฐส่งเสริมและสนับสนุนมันก็จะพัฒนาบนพื้นฐานที่แต่ละคนตัดสินใจเอง อันนี้เป็นเรื่องของการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและการมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน ฉะนั้นกระบวนการที่มีแนวคิดและวิธีการต่างกัน มีการรณรงค์ได้แต่อย่าไปบังคับกัน

๓) การได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง

เรื่องของการศึกษานั้นซึ่งเหมือนไม่ใช่เรื่องปัจจัย ๔ แต่ที่จริงแล้วเป็นปัจจัยสำคัญเพราะคือการมีโอกาสดูที่เท่าเทียมกันในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง นี่เป็นคำสำคัญ ของสิทธิมนุษยชน โดยคำว่า “ความเท่าเทียมกัน” ที่บอกว่าเท่าเทียมเหมือนกันหมด ไม่เลือกคนจน คนรวย ซึ่งไม่ใช่ว่าใครรวยเท่าไรเราต้องรวยเท่าเขา หรือคนอื่นจน ๆ เท่าไรให้มาจนเหมือนกันหมดทุกคน แต่เพียงแค่ว่า “โอกาสที่เท่าเทียมกัน” ซึ่งเป็น **เรื่องที่สำคัญมาก** เช่น ทุกคนต้องมีโอกาสเรียนหนังสือแต่จะเรียนได้เท่าไรก็เป็นเรื่องของแต่ละคน แต่ก่อนอื่นต้องให้ทุกคนมีโอกาสไปเรียนก่อน สิ่งนี้คือความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะไปเรียน

ยกตัวอย่างกรณีเด็กพิการ หลังจากที่รัฐธรรมนูญพุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกาศว่าทุกคนจะต้องได้เรียน ห้ามเลือกปฏิบัติ ปรากฏว่าทุกโรงเรียนติดป้ายเด็กพิการทุกคน มีสิทธิมาเรียนเท่ากัน แต่ในความจริงทำไม่ได้เพราะว่าเขาไม่มีโอกาสพื้นฐานเท่ากับคนปกติ เช่น เด็กหูหนวกไปเรียนร่วมกับคนปกติก็ฟังไม่ได้ยาก เพราะต้องมีครูมีล่ามภาษามือ ซึ่งโรงเรียนปกติจะไม่มีครูประเภทนี้ เด็กตาบอดไปเรียนกับเด็กปกติได้ไหม ก็ไม่ได้ เพราะต้องมีอักษรเบรลล์ให้เฉพาะไม่ใช่มาเรียนกับเด็กปกติ หรือคนที่ใช้รถเข็นบนทางขรุขระอยู่ตามสวนยางก็ไม่สามารถไปโรงเรียนได้ใครจะเอารถมารับไปโรงเรียน ฉะนั้นในความเป็นจริงก็คือคนพิการยังไม่ได้รับโอกาสที่เท่าเทียม

๔) การไม่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่าง

การที่รัฐมีนโยบายและมาตรการพิเศษ ตัวอย่างเช่นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีโควตาพิเศษให้กับเด็กภาคใต้มีสิทธิสอบเข้าไปเรียนได้ หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็มีโควตาพิเศษให้กับเด็กทุกภาคจำนวนหนึ่งสอบแข่งขันในแต่ละภาคเข้ามา ตามว่าเป็นการเลือกปฏิบัติหรือไม่ แต่มีคำถามต่อว่ามีระบบสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย หากว่าการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยนั้นเป็นการสอบที่ดูเดือดมาก ถ้าใช้เหตุผลว่าไม่เป็นธรรมเพราะเด็กทุกคนควรมีสิทธิสอบแข่งขันกันทั้งหมดและเลือกเรียนที่ไหนก็ได้ แต่จะขัดกันนิดหนึ่งตรงที่ว่าเขาไม่มีสิทธิที่จะเลือกเสียทีเดียว เพราะว่ากระบวนการแข่งขันในชีวิตจริงไม่เปิดโอกาส ให้เด็กบางคนของ

โรงเรียนชั้นนำในกรุงเทพก็บอกว่า ระบบโควตาภาคไม่เป็นธรรมเลย ต้องให้มาแข่งขันทุกคนกันแบบยุติธรรม

ซึ่งนี่คือความเป็นธรรม

แบบหนึ่งส่วนความเป็นธรรมอีกแบบหนึ่ง

บอกว่า ก็โรงเรียนเราเลิกความไม่

พร้อมในด้านต่าง ๆ ก็มีสูงแล้ว

จะไปสู้กับโรงเรียนชั้นนำได้

อย่างไร มันไม่เป็นธรรมมันก็เหมือนกับการที่เอาคนตัวใหญ่มาวิ่งแข่งกับคนตัวเล็กโดยให้วิ่งเท่าไรคนตัวเล็กกว่าก็แพ้อยู่ดี

ฉะนั้นสิ่งนี้คือ**ฐานความคิดความเป็นธรรมในเชิงสิทธิมนุษยชน** ที่**มาตรการพิเศษ**ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ ไม่ใช่ความเป็นธรรมแบบง่าย ๆ ที่บอกว่าการสอบแข่งขันเท่าเทียมกัน แต่แท้ที่จริงแล้วก็คือความไม่เป็นธรรม เพราะในเรื่องนี้มีข้อจำกัดของสังคมยังไม่จบด้วย หากถามว่าเด็กโรงเรียนเล็ก ๆ บนเขามาแข่งกับเด็กโรงเรียนประจำจังหวัดก็ยิ่งด้อยกว่าอยู่ดี แต่ก็ไม่ใช่ไรต้องพยายามพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันต่อไป เพราะถ้าบอกว่าไม่ให้มีการแข่งขันกันเลย ก็ไม่รู้จะเอาฐานอะไรมาเป็นเกณฑ์ให้ทุกคนในการกำหนดโควตาแต่ละภาค

ตอนนี้กำลังมีการต่อสู้แนวคิดกันเรื่องที่ทุกคนควรมีสิทธิเรียนฟรีจนจบมหาวิทยาลัย เป็นการให้ทุกคนมีหลักประกันว่าเด็กทุกคนถ้าเรียนจะมีโอกาสในการเรียนจนถึงปริญญาตรี เพราะวันนี้รัฐธรรมนูญ ปี

๒๕๔๐ กับ ปี ๒๕๕๐ ก็ยังไม่ถึงขั้นนั้น โดยต้องต่อสู้กันในเชิงนโยบายพรรคการเมืองต่อไป อย่างน้อยทำให้ทุกคนได้เรียนจนถึงจบมหาวิทยาลัยและมีอาชีพรองรับเพียงพอ

ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ กับ ปี ๒๕๕๐ เหมือนกันหมด มาตรา ๔ บอกว่า คักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ฉะนั้นคำนี้เป็นคำใหญ่ที่เราต้องจับเอาไว้ โดยมาตรา ๓๐ ที่บอกว่า คนทุกคนต้องเสมอกันในกฎหมายหญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกันและยังมีวรรค ๓ ว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะความแตกต่างจะกระทำมิได้ เช่น ความแตกต่างทางเพศ ศาสนา ความเห็น ทางการเมือง และอื่น ๆ อีกซึ่งมาตรการพิเศษที่รัฐจัดขึ้นเพื่อให้คนใช้สิทธิเสมอภาคกันจึงไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ฉะนั้น การจัดโควตาพิเศษให้เด็กต่างจังหวัดเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงหรือโอกาสให้เรียนฟรีจนถึงระดับมหาวิทยาลัยสำหรับเด็กบางส่วนนั้นไม่ถือเป็นการ

เลือกปฏิบัติ แต่เป็นการใช้มาตรการหนุนเสริมให้คนจะได้ใช้สิทธิเสมอภาคหรือใช้สิทธิเสรีภาพได้เท่าเทียมกันเท่านั้นเอง ทว่าจะกำหนดมาตรการมาเท่าไรก็ตาม แต่ถ้าคนและสังคมไม่เปลี่ยนความคิดของตนเองบางทีก็ไม่ได้เรื่องเหมือนกัน มันจึงทำให้ต้องต่อสู้และพัฒนากันไปเรื่อย ๆ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน

สิทธิชุมชน : สิทธิการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการฐานทรัพยากร

สิทธิชุมชนแท้จริงแล้วเป็นสิทธิของคนทุกคน ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีอิสระ เสรีภาพ และโอกาสเท่าเทียมกัน รวมทั้งคนทุกภาคทั่วประเทศนั้นก็มีความเป็นชุมชนเหมือน ๆ กัน ไม่ว่าจะไปทำมาหากินที่ไหนก็ยังไม่ลืมที่จะกลับมาบ้าน เพราะว่ามีความผูกพันอยู่กับชุมชน เพราะฉะนั้นความเป็นชุมชนจึง

เรียกว่า “สิทธิของชุมชน” ที่รัฐธรรมนูญจะต้องคุ้มครอง แล้วไม่ใช่คุ้มครองแค่นั้น ๆ เพียงแต่หมายถึงชุมชนมีสิทธิของตนเองในบางเรื่องที่จะต้องได้รับการคุ้มครอง เช่น สิทธิร่วมตัดสินใจในการจัดการฐานทรัพยากรภายในชุมชน ตัวอย่างเช่นนายทุนจะมาสร้าง

โรงไฟฟ้าภายในชุมชน มีการซื้อที่ดินเรียบร้อยแล้วและมีนโยบายของรัฐให้การสนับสนุนด้วย แต่ชุมชนมาคัดค้านว่าไม่ให้สร้างในชุมชนของเขา พวกนายทุนก็หาเหตุผลต่าง ๆ นานา บอกว่า ถ้าไม่รีบสร้างไว้ไฟฟ้าจะไม่พอใช้บ้างหรือถ้าสร้างแล้วสิ่งแวดล้อมในชุมชน จะคงสภาพเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เพราะใช้เทคนิคอันทันสมัยในการสร้างและควบคุมการผลิตของโรงไฟฟ้าบ้าง

แต่คนในชุมชนกลับมองไปถึงอนาคตว่าถ้าสร้างแล้วจะทำให้เกิดผลกระทบอะไรต่อชุมชนบ้าง เช่น เกิดมลพิษทางอากาศ ทางเสียง ทางน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องเสื่อมโทรมบ้าง ก็เลยมาร้องเรียนว่าไม่ยอมให้สร้าง ซึ่งโดยแท้จริงแล้วมันมีหลักการคือต้องนำรัฐธรรมนูญเป็นฐาน รัฐธรรมนูญบอกว่าชุมชนมีสิทธิที่จะต้องรู้ล่วงหน้าว่าโรงไฟฟ้ามีที่มาอย่างไร คือ รัฐควรให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนให้ครบถ้วนก่อนว่าถ้าสร้างแล้วจะมีผลดีผลเสียต่อชุมชนอย่างไร และควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าสู่กระบวนการที่สามารถปรึกษาหารือกับฝ่ายต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณากันด้วยเหตุผล

เพราะฉะนั้นสิทธิของชุมชนคือการมีส่วนร่วม ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็น ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย เนื่องจากมีผลกระทบต่อชุมชนของเขา ไม่ใช่ทำเรียบร้อยแล้ว ซื่อที่เดินเรียบร้อยแล้วถึงมาบอกว่าจะสร้าง ซึ่งแท้ที่จริงแล้วไม่ถูกต้องตามหลักการที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ

การบรรยายในวันนี้เป็นการพูดที่ค่อนข้างกว้าง เพราะอยากให้ทุกคนมองเห็นภาพรวมเรื่องสิทธิมนุษยชน ที่ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่กระทบต่อประชาชนทุกคน ทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นคนศาสนาใด อยู่ที่ใด ก็อยู่ในภาวะที่ต้องต่อสู้ ผลักดันด้วยกันทั้งสิ้น รวมทั้งหวังว่าจะได้เห็นมิติต่าง ๆ ของคนที่มาทำงานร่วมกัน ที่จะร้องเรียน ไม่ว่าจะอยู่มุมไหนก็ปรึกษาหารือมาก่อนก็ได้ว่ามีข้อจำกัดอะไรบ้าง ยังไม่ต้องร้องเรียนเข้ามา หรือบางเรื่องอาจมีโอกาสนี้จะได้ทำร่วมกัน เช่น มีการรณรงค์ การลี้มนมา หรือมีกิจกรรมที่จะต้องช่วยกันทำเป็นครั้งคราว ถึงแม้ไม่ได้ร่วมมือกันทำโดยตรงแต่ก็เหมือนร่วมมือกันในเชิงภารกิจ อย่างเช่นงานวันสิทธิมนุษยชนสากลที่จัดขึ้นในวันที่ ๔-๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ก็ถือเป็นแนวทางที่จะให้พี่น้องเครือข่าย ๔๐๐-๕๐๐ คน ได้มาแสดงความคิดเห็นกันว่าพบปัญหาการละเมิดอะไรบ้างแล้วมาช่วยกันหาทางออกของปัญหา รวมทั้งมีการเชิญพรรคการเมืองมารับฟังปัญหาและแถลงนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

สุดท้ายฝากไว้เกี่ยวกับองค์ประกอบและการได้มาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะต้องเปลี่ยนไปแล้ว ซึ่งรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มีการให้อำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังเป็นการเพิ่มอำนาจที่ไม่เข้าใจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างแท้จริง คือกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจาก ๑๑ คน ลดลงเหลือเพียงแค่ ๗ คน เท่านั้น และกระบวนการสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่นี้ พี่น้องประชาชนไม่มีโอกาสส่งคนเข้าร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกเลย ไม่เหมือนรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ที่กรรมการสรรหาจากภาคประชาสังคมถึง ๒๗ คน แต่ชุดใหม่จะมีก็แต่ประธานศาลใหญ่ ๆ และนักการเมืองเท่านั้นที่จะมีส่วนร่วม ซึ่งก็ยังเป็นห่วงอยู่ว่า พี่น้องประชาชนหรือคนทำงานด้านสิทธิมนุษยชนที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ จะมีโอกาสได้มาเป็นที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติบ้างหรือไม่ แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดนี้ก็หวังว่าจะมีพี่น้องลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง เพราะนั่นเป็นความเข้มแข็งที่ยั่งยืนที่สุด และขอให้มีส่วนช่วยผลักดันให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่ทำงานได้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้เป็นองค์กรของภาคประชาชน และคุ้มครองพี่น้องได้ดียิ่งขึ้น เพราะคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกิดจากการต่อสู้ผลักดันของภาคประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนนับตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐

แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิทธิมนุษยชน (ถาม - ตอบ)

อะไร ? คือ สิทธิมนุษยชน

- สุนี ไชยรส** : อะไร ? คือ สิทธิมนุษยชน เวลาเราได้ยิน
- ผู้เข้าร่วม** : คือ ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ไม่ว่าจะยากดีมีจน
- สุนี ไชยรส** : เราได้มาคำหนึ่งคือความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน
- ผู้เข้าร่วม** : คิดว่าน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นธรรม
- สุนี ไชยรส** : และการไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งมันเหมือนกันใช่ไหม แต่ตอนนี้เราได้สองคำใหญ่แล้ว คือ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันและความเป็นธรรม และมีอะไรอีก ?
- ผู้เข้าร่วม** : ความบริสุทธิ์ โปร่งใส ในทุกเรื่อง
- สุนี ไชยรส** : คาดหวังสูงมากเลย มีอย่างอื่นอีกไหม ?
- ผู้เข้าร่วม** : คักดีศรีของความเป็นมนุษย์

- สุนี ไชยรส : คำนี้เป็นคำใหญ่และกว้างมาก ทั้งยังเป็นเรื่องที่คนพูดกันเยอะ แล้วอะไรคือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ลองเจาะลึกไปเรานี้ก็ถึงอะไร ?
- ผู้เข้าร่วม : การทำในสิ่งที่ตัวเองมีสิทธิแล้วไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น
- สุนี ไชยรส : คือการได้ทำอะไรในสิ่งที่เราตัดสินใจเอง

คนเราเกิดมาควรมีสิทธิขั้นพื้นฐานอะไร ?

- สุนี ไชยรส : ทุกคนคิดว่าคนเราเกิดมาควรมีสิทธิขั้นพื้นฐานอะไร ? เราอยากได้อะไร ? ที่ทำให้เราอยู่ได้
- ผู้เข้าร่วม : การดำเนินชีวิตในแต่ละวัน
- สุนี ไชยรส : มันกว้างมาก จะดำเนินไปทางไหนดี

- ผู้เข้าร่วม : หมายถึงเราจะไปไหน มาไหน และทำอะไร
- สุนี ไชยรส : คือว่ามีเสรีภาพที่จะตัดสินใจ ที่จะไปไหนมาไหน หรือเรียนนั่นเรียนนี้ ด้วยตัวของเราเอง ใช่ไหม ? มีอย่างอื่นไหม ?
- ผู้เข้าร่วม : บั๊จจัยสี่
- สุนี ไชยรส : บั๊จจัยสี่มันใหญ่ไป แล้วมันคืออะไร ?
- ผู้เข้าร่วม : ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และอาหาร
- สุนี ไชยรส : นึกว่าสี่มาอาหาร เพราะไปไหนก็ไม่มีใครพูดเรื่องอาหาร ถ้าถามเด็กในกรุงเทพจะมีบั๊จจัยห้าซึ่งก็คือโทรศัพท์มือถือ โดยบางคนอาจบอกว่าถ้าเป็นคนทำงานมีบั๊จจัยหกด้วยคือรถยนต์ ฉะนั้นบั๊จจัยขั้นพื้นฐานที่รัฐหรือสังคมควรจะต้องประกันและจัดให้ทุกคนมีโดยเสมอภาคกัน ก็คือได้กิน ได้มีชีวิตอยู่ มีอาหาร มีที่อยู่อาศัย/ ที่ดินทำกิน และมีเสื้อผ้าใส่ นี่คือสิทธิขั้นพื้นฐาน

เรา (ชุมชน) มีสิทธิในการทักท้วงไหม ?

- สุณี ไชยรส** : เขาสร้างโรงไฟฟ้าในที่ดินและเงินลงทุนของเขา เรา (ชุมชน) มีสิทธิทักท้วงอะไรเขาไหม ?
- ผู้เข้าร่วม** : เราควรมีสิทธิในการทักท้วงว่าการสร้างโรงไฟฟ้าแต่ละครั้งมีผลกระทบต่อเรา
- สุณี ไชยรส** : เขาบอกว่าเราคิดหวาดระแวงไปเอง เดี่ยวนี้โรงไฟฟ้าถ่านหินมีเทคนิคทันสมัย
- ผู้เข้าร่วม** : เขามีสิทธิที่จะสร้าง แต่ว่าส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน
- สุณี ไชยรส** : เขาก็บอกว่าไฟฟ้าจะไม่พอใช้ ถ้าไม่รีบสร้างไว้เดี๋ยวสร้างไม่ทัน เขาก็พูดเรื่องในอนาคตมาแข่งกับเราเหมือนกัน
- ผู้เข้าร่วม** : ยกตัวอย่างสนามบินสุวรรณภูมิ ที่เราได้รับผลกระทบเรื่องเสียงดังจนถึงปัจจุบันยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา
- สุณี ไชยรส** : เป็นเรื่องที่ทำทายนมากในวันนี้ ที่เขามักจะบอกว่าไฟฟ้าไม่พอแล้วสิทธิชุมชนของชาวบ้านตามรัฐธรรมนูญจะอย่างไร ?

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗** กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีไม่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้อำนาจต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณี que เห็นชอบ ตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณี que เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๔. พ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหาย และเป็นกรณี que เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาคารละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๗. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๘. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

๙. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑. ศาสตราจารย์เสนาที่ จามริก
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส ดิษฐาภิรักษ์ *
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. คุณหญิงจันทนี ลั่นตะบุตร *
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นางสาวนัยนา สุภาพิ่ง
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. นายवलันต์ พานิช *
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นายสุทิน นพเกตุ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๘. นางสาวสุนี ไชยรส

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๙. นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๐. คุณหญิงอัมพร มีสุข

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๑. นางสาวอาภร วงษ์สังข์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส ดิษฐอรทัย พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

* คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙

* นายवलันต์ พาณิช พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์ อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม

คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วน ของสังคม คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วน ของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย